

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
Науковий університет імені Етвеша Лоранда
(м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної
конференції 27-28 жовтня 2022 року

Україна, Мукачево
27-28 жовтня 2022 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Стахів Марія Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, Львівський національний університет ім. Івана Франка (м. Львів).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачєво: Вид-во МДУ, 2022. – 402 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку загальноосвітньої та вищої школи, освіти дорослих та професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія:

Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова), Гоблик В. В. – д.е.н., професор, Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., доцент; Горват М.В. – к.пед.н., доцент, Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент, Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

<i>САВКА Я.А., ФЕНЧАК Л.М.</i> СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	302
<i>САМОФАЛ Л.О., ГОРВАТ М.В.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ УЧНІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	305
<i>САРКАНИЧ К.В., МОЧАН Т.М.</i> СУЧАСНІ АСПЕКТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	308
<i>СІДОР Ю.І., ТОВКАНЕЦЬ Г.В.</i> ЗМІСТ ОСВІТИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК ВИМОГИ ДО РЕЗУЛЬТАТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	310
<i>СІДОР Ю.І., ХОМА О.М.</i> ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКИХ УМІНЬ У ПІСЛЯБУКВАРНИЙ ПЕРІОД НАВЧАННЯ ГРАМОТИ	313
<i>СИМАКОВА В.С., ЛІБА О.М.</i> НОВІ ПРОФЕСІЙНІ РОЛІ І ЗАВДАННЯ В РЕФОРМУВАННІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....	316
<i>СІЧ Г.В., ТОВКАНЕЦЬ Г.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ПОЛЬСЬКІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	318
<i>СКОРИК Т.В.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ТЬЮТОРСТВА В УКРАЇНСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	320
<i>СТРОГАНОВА Л.А., МОЧАН Т.М.</i> ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	322
<i>ТАЦАК Н.В.</i> СЕРЕДОВИЩЕ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ ЯК УМОВА ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	325
<i>ТОВКАНЕЦЬ О.С.</i> ПРИНЦИПИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	327
<i>ТОМИНЕЦЬ М.П., ГОРВАТ М.В.</i> ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ УМІНЬ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	331
<i>ТУРІНА М.Г., ТОВКАНЕЦЬ Г.В.</i> ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНА УМОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	334
<i>ТУРІНА М.Г., ХОМА О.М.</i> РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ.....	336
<i>ТЯГУР А.В., ІСАК Т.В.</i> ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ	338
<i>ТЯГУР В.М.</i> ВИВЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ГРАФІЧНОЇ ГРАМОТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ».....	341
<i>ТЯГУР Л.М.</i> САМОАКТУАЛІЗАЦІЯ ВИКЛАДАЧА В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	343

Список використаних джерел

1. Белкіна Е. Від подиву до творчості. Естетичне виховання дітей дошкільного віку засобами образотворчого мистецтва / Е. Белкіна // Мистецтво та освіта. – 2003. – № 2. – С. 12–18.
2. Капітула Г.М. Формування творчої особистості засобами образотворчого мистецтва / Г.М. Капітула // Мистецтво та освіта. – 2018. – №9 (117). – С.30-34.

»
САВКА Я.А.,
ФЕНЧАК Л.М.

Мукачівський державний університет, Україна

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Основою нової освітньої парадигми є формування компетентної особистості. У Державному стандарті початкової освіти компетентність визначена як набута в процесі навчання інтегрована здатність особистості, що складається із знань, досвіду, цінностей і ставлення, які можуть цілісно реалізовуватися на практиці. У контексті нашого дослідження компетентність – це цілісна здатність, яка поєднує у собі властивості особистості та індивідуальний досвід набутий у навчанні й діяльності, що потрібний для виконання певних дій та вирішення проблем у різних сферах життя. Варто зазначити, що поняття «компетентність» включає в себе такі складові – знання, цінність, діяльність [1].

В Концепції «Нова українська школа» соціальна компетентність трактується як здатність до співпраці задля певного результату та уміння досягати компромісів. Відмінність у поглядах науковців на сутність поняття «соціальна компетентність» спонукала нас до його детального аналізу, при цьому важливо проаналізувати найбільш вживані категорії для формулювання загального визначення поняття «соціальна компетентність».

На основі узагальнення різних підходів та ключових смислових одиниць ми розглядаємо соціальну компетентність як інтегративну здатність особистості, яка формується в результаті соціалізації та є системою, що включає в себе мотиви, цінності, соціальний досвід, здібності, знання та навички особистості, цілісність яких за-

безпечує ефективність взаємодії з іншими, самостійність пошуку конструктивних рішень проблем у практичних життєвих ситуаціях, можливість швидкої адаптації до нових умов життя і самореалізації [2].

Соціальну компетентність здобувачів початкової освіти ми визначаємо як їх здатність на основі набутих знань й особистісного досвіду відповідно до своїх вікових можливостей ефективно взаємодіяти з іншими та вирішувати соціальні проблеми, з якими вони зустрічаються у своєму повсякденному житті. Вона визначає здатність молодших школярів до повноцінного життя в соціумі, вмінні адаптуватися до змінних умов середовища. Соціальна компетентність має інтегративний та системний характер, поєднує у собі інші компетентності, а також має свою внутрішню структуру.

Отже, формування соціальної компетентності – складний і довготривалий процес. Дану компетентність дитина набуває передусім у сімейному колі: від батьків та інших членів родини. Проте особливе місце належить початковій школі, адже саме тут молодші школярі соціалізуються, отримують перші соціальні знання і досвід, у них формуються основні моральні цінності і норми поведінки; на цьому ступені розвиваються комунікативні уміння дітей, що дозволяють їм інтегруватися в оточення, в класний і шкільний колектив, а через нього в суспільство

Молодший шкільний вік сприятливий для соціального розвитку дитини. Він характеризується перш за все новою соціальною ситуацією розвитку здобувача початкової освіти – новими зв'язками й взаємостосунками з дорослими, однолітками та соціумом в цілому. Головною особливістю цього періоду є зміна дитиною соціального середовища – з дитячого садка до школи та провідного виду діяльності – з гри на навчання. Стає новим соціальний статус – школяра. Усвідомлення дитиною того, що вона є виконавцем суспільно значимої діяльності, тобто навчання, сприяє розвитку навичок регуляції її поведінки.

Одним із основних особистісних утворень цього віку є також посилення мотивації як до навчання так і до спілкування. Дуже важливо щоб в дитини була сформована саме мотивація успіху. Це сприяє зміні стосунків як з дорослими, так і з однолітками. Аналіз літератури з проблеми дослідження дає підстави визначити показники, за якими характеризується соціальна компетентність молодших школярів [3].

Зокрема, це:

- приймати соціальні правила і норми, знаходити правильні орієнтири для побудови своєї соціальної поведінки;

- проявляти гнучкість у сприйнятті нових вражень та їх оцінці, прилаштовуватися до вимог соціальної групи;
- добирати корисні для свого соціального розвитку ролі, поводитися відповідально, співвідносити чекання інших з власними можливостями і домаганнями, орієнтуватися у своїх правах та обов'язках;
- уміти брати до уваги думку інших людей, рахуватися з їхніми бажаннями та інтересами, визнавати сильні сторони;
- гнучко поводитися з партнерами по спілкуванню, адекватно реагувати на їхні слова і дії; вміти вислуховувати, погоджуватися, відстоювати власну точку зору, домовлятися, виявляти толерантність, емпатію;
- налагоджувати з однолітками та дорослими гармонійні взаємини, домовлятися з ними; уникати конфліктів або розв'язувати їх мирним шляхом, утримуватися від образливих слів та агресивних дій;
- оптимістично ставитися до труднощів, уміти мобілізуватися на їх подолання; проявляти витримку в стресових ситуаціях;
- гідно вигравати та програвати, контролювати та регулювати свою поведінку, утримуватися від негативних проявів;
- довіряти власному досвіду, спиратися на реалістичну самооцінку, уміти в разі потреби звернутися до інших;
- володіти мовленнєвим етикетом, бути здатною ініціювати, підтримати та культурно завершити розмову, уміти тримати дистанцію, відчувати межу бажаної-небажаної поведінки;
- орієнтуватися в понятті «авторитет», пов'язувати його зі справжніми чеснотами і цінностями, поводитися совісно за відсутності контролю з боку дорослих.

Таким чином, соціальна компетентність здобувачів початкової освіти _ це здатність дітей на основі набутих знань та особистісного досвіду ефективно взаємодіяти з іншими і вирішувати соціальні проблеми, що зустрічаються у їх повсякденному житті. Соціальна компетентність визначає здатність здобувачів початкової освіти до повноцінного життя в соціумі, вмінні адаптуватися до змінних умов середовища.

Список використаних джерел

1. Ващенко О.М. Організаційно-педагогічні особливості побудови здоров'язбережувального освітнього середовища [Електронний ресурс] /О.М. Ващенко – Режим доступу elibrary.kubg.edu.ua.

2. Остапенко А. Навчати, зберігаючи здоров'я // Початкова освіта. – 2015. – №9. – С.14
3. Білориха О.М. Формування в учнів умінь зберігати здоров'я / О.М. Білориха // Класному керівнику. Усе для роботи. 2013. №1. С. 7-9.
4. Омельченко Л. П. Здоров'ятворча педагогіка: посібник / Л.П. Омельченко, О.В. Омельченко. – Х.: Видав.«Основа», 2008. 205 с.

**САМОФАЛ Л.О.,
ГОРВАТ М.В.**

Мукачівський державний університет, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ УЧНІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

На сучасному етапі розвитку суспільства, що характеризується прагненням до подолання кризи в різних сферах життя, становленням елементів громадянського суспільства, розвитком національної самосвідомості, ускладненням умов життя, особливу значимість набуває процес освоєння соціального досвіду, що забезпечує ефективну соціалізацію особистості.

Тому однією з основних функцій школи стає створення умов для формування системи цінностей, норм і інших складових соціального досвіду, які дозволять особистості в майбутньому ефективно адаптуватися в суспільстві, взаємодіяти з навколишнім світом, стануть основою її протистояння негативним зовнішнім впливам, активної участі в соціальному житті. У зв'язку з цим виникає необхідність дослідження процесу освоєння соціального досвіду в різні вікові періоди.

Одним з вікових періодів, який становить найбільший інтерес у вивченні процесу освоєння соціального досвіду, є молодший шкільний вік. Саме на цьому етапі розвитку відбувається перехід від переважно стихійного накопичення елементарного досвіду до контрольованої соціалізації, до засвоєння наукових понять, формування єдиної системи уявлень, знань, умінь, навичок, досвіду спілкування. Все це вимагає вивчення особливостей організації освітнього процесу в початковій школі, що впливають на освоєння соціального досвіду в цьому віковому періоді.

Молодший шкільний вік характеризується інтенсивним розвитком пізнавальних здібностей. Бажання реалізувати свою са-

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>